

МАРИЯ ЯКУНЧИКОВА

(Некролог)

В този ден, когато в Петербург се откри посмъртната живописна изложба на Елена Д. Поленова, в Швейцария умря М. В. Якунчикова. В това съвпадение на дните има нещо фатално, някаква тежка последователност.

Якунчикова с малко надживя своята най-близка приятелка, вдъхновената си наставница¹.

Колко е тежко да се погребват такива хора. Минаха само четири години от зараждането на „Мир искусства“, а ние изгубихме такива приятели като Е. Д. Поленова, П. М. Третьякова, княз А. И. Урусов, И. И. Левитан, а сега и М. В. Якунчикова.

Левитан и Якунчикова бяха и по години, и по възгледи най-близки до нас; бяха истински приятели и като хора, и като творци.

Якунчикова умря на 32 години, последните две години боледуваше. Малко време ѝ остана за творчество, а и в съдбата ѝ имаше нещо необяснимо и тайнствено. Тя бе типично руска жена с характерно руско дарование, а по принуда по-голямата част от живота си прекара в чужбина. Идваше в Русия за творческа сила, за да се зарежда с „руски дух“, и отново трябваше да лети обратно. В Париж работеше над картини, изобразяващи Троице-Сергиевата лавра!

Едва започнала да се развива като художничка – брак, после – деца, после – тежката болест на сина ѝ, и накрая – смърт.

Якунчикова успя да сътвори малко в сравнение с това, което би могла. Но във всичко, което – между детските пеленки и шума на Париж – имаше време да създаде, тя показва дълбината на чудното си дарование, усета си и любовта към далечните от нея руски гори, тези „елхички и трепетлики“, към които изпитваше някакво благоговение и към които се стремеше цял живот.

¹ С. Дягилев има предвид Елена Д. Поленова (1850 – 1898), която е сред основоположниците на стила модерн в руската живопис.

В цялото ѝ съществуване имаше ужасно много драматизъм главно защото животът ѝ вървеше против нея самата и се стече така, че борбата накрая се оказа непосилна за нея. Креватчето на болния ѝ син, пътуванията, смъртта на приятелката ѝ художничка, неутолимата жажда да твори, вечния бивак в суетата на Париж... Тя не можа да се справи с всичко това; тя – милият поет на руските горски полянки, на селските гробища с паднали кръстове, на манастирските порти и селските чардаци – как тя, толкова крехка и изящна, да воюва с живота. И загина.

Сергей Дягилев

Сп. „Мир искусства“, № 12, 1902

Превод от руски: Дияна Николова